

Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Finansów
Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego
im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu
Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne
Zeszyt 4 (2022)
DOI <https://doi.org/10.24136/sepia.2022.017>

Anna Kępka¹, Natalia Pająk²

UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ ZAWODÓW KSIĘGOWYCH W POLSCE

Streszczenie

W części pierwszej artykułu omówione zostały pojęcia ryzyka oraz ubezpieczenia. Przedstawiona została również geneza obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej. Część druga artykułu poświęcona została ubezpieczeniom zawodów księgowych. W podrozdziale pierwszym opisane zostały regulacje prawne obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej zawodowej podmiotów świadczących usługi prowadzenia ksiąg rachunkowych, doradców podatkowych i biegłych rewidentów. Wymieniony został zakres szkód, których nie obejmuje obowiązkowe ubezpieczenie, a także minimalne sumy gwarancyjne ubezpieczenia. Podrozdziały 2-4 poświęcone zostały opisowi zawodów księgowych, doradców podatkowych oraz biegłych rewidentów. Wyszczególniono w nich czynności, które mogą wykonywać podmioty zatrudnione w poszczególnych zawodach oraz wymagania, jakie należy spełnić, by uzyskać odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Omówione zostały również umowy ubezpieczenia obowiązkowego jak i nadwyżkowego oraz ubezpieczeń dodatkowych.

Słowa kluczowe: księgowy, biegły rewident, doradca podatkowy, ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej.

WSTĘP

W związku z wprowadzanymi w ramach programu rządowego „Polski Ład” zmianami podatkowo-składkowymi, podmioty zatrudnione w zawodach księgowych znalazły się w trudnej sytuacji. Wprowadzenie niedopracowanego programu

---

¹ Studentka Wydziału Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu.

² Studentka Wydziału Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu.

rządowego, bez konkretnej interpretacji wprowadzonych w nim rozwiązań, naraża podmioty związane z księgowością na liczne błędy i pomyłki. Jako, że księgowi odpowiadają karno-skarbowo za błędy popełnione przy wykonywaniu czynności zawodowych, wzrosło zainteresowanie ochroną ubezpieczeniową. Podstawowa ochrona ubezpieczeniowa dotycząca głównych zadań danych zawodów jest obowiązkowa i regulowana prawnie. Jako, że w dość krótkim czasie wprowadzonych zostało wiele nowych zmian podatkowych, wzrosło również zainteresowanie produktami ubezpieczeniowymi dodatkowymi, ubezpieczeniem nadwyżkowym i karno-skarbowym. Niniejszy artykuł opisuje zawody księgowego, doradcy podatkowego i biegłego rewidenta oraz produkty ubezpieczeniowe dedykowane dla tych zawodów.

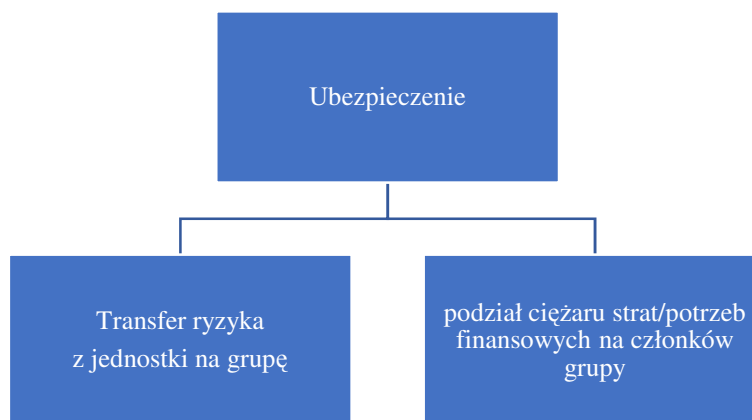
1. UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ – UJĘCIE TEORETYCZNE

1.1. Definicja pojęć „ryzyko” i „ubezpieczenie”

Pojęcie „ryzyko” nie ma jednej, ściśle określonej definicji. Ryzyko rozpatrywać można jako zagrożenie i możliwość niepowodzenia oraz stratę lub jako szansę i możliwość powodzenia oraz osiągnięcia zysku. Biorąc pod uwagę kryterium charakteru wyniku końcowego ryzyko utożsamiamy z negatywnym efektem końcowym, a szansę z efektem pozytywnym.

Ryzyko powinno być rozpatrywane jako proces, gdyż jest czymś zmiennym i uzależnionym od czasu. W kategorii ubezpieczeniowej dwie oficjalne definicje ryzyka opublikowała w 1966 r. komisja do spraw terminologii ubezpieczeniowej USA. Pierwsza definicja przedstawiała ryzyko w sytuacji istnienia dwóch lub większej liczby możliwości. Ryzyko definiowane było jako niepewność co do nastąpienia pewnego zdarzenia. W drugiej definicji ryzyko przyjmowano jako ubezpieczoną osobę lub przedmiot. Wraz z rozwojem cywilizacji i zwiększaniem wysokości ewentualnych strat powstała potrzeba posiadania ubezpieczenia (Ronka-Chmielowiec, 2016, str. 12)

Ubezpieczenie rozumować można jako instytucję, której zadaniem jest zniesienie lub ograniczenie strat związanych z wystąpieniem pewnych zdarzeń losowych. Poprzez stosowanie ubezpieczeń dochodzi do przeniesienia ryzyka z jednego na kilka podmiotów. Podstawowe ujęcie pojęcia ubezpieczenia jako narzędzia ekonomicznego ilustruje rysunek 1.

Rys. 1. Podstawowe ujęcie pojęcia ubezpieczenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ronka-Chmielowiec, 2016, str. 14.

W pierwszym przypadku ubezpieczenie jako transfer ryzyka rozpatrywane jest jako zastąpienie niepewnej dużej straty finansowej kosztem pewnym, ale małym – składką ubezpieczeniową. W przypadku drugim ubezpieczenie należy rozpatrywać jako wyeliminowanie lub zredukowanie zagrożenia dzięki zebraniu grupy podmiotów jednakowo narażonych na szkody, dzięki czemu finansowanie strat podmiotów, które uświadczyły zagrożenia można przeprowadzić z zebranych wspólnie funduszy wszystkich narażonych podmiotów (Ronka-Chmielowiec, 2016, str. 14).

Ubezpieczenie jest także urządzeniem gospodarczym, zapewniającym pokrycie przyszłych potrzeb finansowych przez zakład ubezpieczeń, za opłatę określonej składki, w związku z wystąpieniem ryzyka negatywnych skutków danego, określonego w umowie zdarzenia losowego (Łazowski, 1934, s. 6).

1.2. Geneza obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej

Najwcześniejsze, zbliżone formą do współczesnego ubezpieczenia cywilnego, ubezpieczenia dotyczyły pośredników emigracyjnych. Wprowadzone zostały w 1837 roku przez władze Hamburga. Ubezpieczenie to pokrywało kwoty dochodzenia zwrotu zapłaconych świadczeń przez urząd, wynikających z dodatkowych kosztów, powstałych na skutek przerwania podróży emigrantów. Nie można jednak nazwać tego ubezpieczenia ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej w aktualnym tego słowa znaczeniu, gdyż w tamtych czasach nie ustalono jeszcze szczegółowo norm ponoszenia odpowiedzialności cywilnej (Orlicki, 2011, s. 36).

Pierwsze obowiązkowe ubezpieczenia OC, we współczesnym rozumieniu, zostały wprowadzone w XX w. w Niemczech. Ustawa z dnia 1 sierpnia 1922r. o ruchu powietrznym nanosiła obowiązek ubezpieczenia odpowiedzialności za ryzyko związane ze szkodami spowodowanymi przez statki powietrzne. Wdrożenie tego ubezpieczenia argumentowano działaniem w służbie dobra osób

poszkodowanych. Kolejnym obowiązkowym ubezpieczeniem było ubezpieczenie OC myśliwych, wprowadzone w 1934r. (Bożek, 2013, s. 41). Dane ubezpieczenie działało na zasadzie winy, a nie, jak ubezpieczenie dotyczące statków powietrznych, na zasadzie ryzyka.

Przełomowe znaczenie dla dzisiejszych obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej miało wprowadzenie w wielu krajach systemów gwarancji dla ofiar wypadków komunikacyjnych, a następnie, wdrożenie obowiązkowego ubezpieczenia cywilnego posiadaczy pojazdów mechanicznych. Szybki wzrost liczby pojazdów poruszających się po ulicach doprowadził do konieczności wprowadzenia nowych i sprecyzowania dotychczas istniejących przepisów prawa dotyczących obowiązkowych ubezpieczeń. Pierwotnie wprowadzono obowiązek wpłaty kaucji w wysokości ustalonej przez władze danego państwa. Pozwalało to zagwarantować realizację roszczeń poszkodowanych w wypadkach. Po jakimś czasie kolejne państwa wprowadzały przepisy, które nakazywały właścicielom pojazdów mechanicznych wykupienie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na określonej sumie gwarancyjną (Orlicki, 2011, s. 37).

2. UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ ZAWODOWEJ – KSIĘGOWY, DORADCA PODATKOWY, BIEGŁY REWIDENT

2.1. Obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawodowej – regulacje prawne

Wiele zawodów objętych jest obowiązkiem posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Zaliczają się do nich także podmioty wykonujące czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, biegli rewidentzi oraz doradcy podatkowi.

W przypadku podmiotów wykonujących usługi księgowe, obowiązek posiadania ubezpieczenia cywilnego nakłada na nie Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (Dz.U. 2014.1616). Doradcy podatkowi zobowiązani są do posiadania obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów wykonujących doradztwo podatkowe (Dz. U. 2003 r. nr 211, poz. 2065). Na biegłych rewidentów obowiązek posiadania ubezpieczenia nakłada rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej firmy audytorskiej z dnia 7 listopada 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 2074).

W każdym wymienionym wyżej rozporządzeniu określone zostały: szczegółowy zakres ubezpieczenia OC, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalna suma gwarancyjna tego ubezpieczenia. Zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej danych zawodów szczegółowo omówiony został

w podrozdziałach 2-4 tego rozdziału. Tabela 1. przedstawia zakres szkód określonych w rozporządzeniach, których nie obejmuje obowiązkowe ubezpieczenie OC.

Tab. 1. Zakres szkód, których nie obejmuje obowiązkowe ubezpieczenie OC zawodowej

Lp.	Księgowy	Doradca podatkowy	Biegły rewident
1.	polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych przez ubezpieczonego małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, a także powinowatemu w tej samej linii lub stopniu, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz jej małżonkowi, jak również osobie, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym pożyciu;		
2.	wyrządzonych przez ubezpieczonego, który przestał spełniać warunki, o których mowa w art. 76a ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, chyba że szkoda została wyrządzona w związku z prowadzoną działalnością w czasie, w którym ubezpieczony spełniał te warunki;	wyrządzonych przez ubezpieczonego po skreśleniu z listy doradców podatkowych lub po wykreśleniu z rejestru osób prawnych uprawnionych do wykonywania doradztwa podatkowego, chyba że szkoda jest następstwem wykonywania doradztwa podatkowego przed skreśleniem lub wykreśleniem;	wyrządzonych przez ubezpieczonego po skreśleniu z listy firm audytorskich;
3.	polegających na zapłacie kar umownych;		
4.	powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Finansów.

Termin powstania obowiązku ubezpieczenia następuje, w przypadku podmiotów usługowo prowadzących księgi handlowe, nie później niż na dzień przed rozpoczęciem wykonywania działalności. W przypadku doradcy podatkowego obowiązek powstaje nie później niż w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia wykonywania czynności doradztwa podatkowego. Sumy gwarancyjne wyszczególnione w rozporządzeniach zestawione zostały w tabeli 2. odpowiednio dla każdego z omawianych podmiotów.

Tab. 2. Minimalne sumy gwarancyjne

Minimalne sumy gwarancyjne w odniesieniu do:	Księgowy	Doradca podatkowy
jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC	równowartość w złotych 10 000 euro	
	Biegły rewident	
1) jednego zdarzenia i wszystkich zdarzeń w okresie ubezpieczenia nie dłuższym niż 12 miesięcy, których skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, jeżeli przedmiotem działalności są czynności rewizji finansowej	równowartość w złotych 400 000 euro	
2) jednego zdarzenia, którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, zależna jest od przedmiotu działalności firmy audytorskiej:		
- jeżeli przedmiotem działalności jest usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych i podatkowych;	równowartość w złotych 10 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest doradztwo podatkowe;	równowartość w złotych 10 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest prowadzenie postępowania upadłościowego lub likwidacyjnego	równowartość w złotych 10 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest działalność wydawnicza lub szkoleniowa w zakresie rachunkowości, rewizji finansowej i podatków	równowartość w złotych 2 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest wykonywanie ekspertyz lub sporządzanie opinii ekonomiczno-finansowych	równowartość w złotych 10 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest świadczenie usług doradztwa lub zarządzania, wymagających posiadania wiedzy z zakresu rachunkowości, rewizji finansowej, prawa podatkowego oraz organizacji i funkcjonowania przedsiębiorstw	równowartość w złotych 10 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest świadczenie usług atestacyjnych innych niż czynności rewizji finansowej, niezastrzeżonych do wykonywania przez biegłych rewidentów	równowartość w złotych 10 000 euro	
- jeżeli przedmiotem działalności jest świadczenie usług pokrewnych lub świadczenie innych usług zastrzeżonych w odrębnych przepisach do wykonywania przez biegłych rewidentów	równowartość w złotych 10 000 euro	
W przypadku prowadzenia przez firmę audytorską działalności w dwóch lub więcej przedmiotach, o których mowa w ust. 1 i 2, minimalną sumę gwarancyjną ustala się odrębnie dla każdej działalności wymienionej w ust. 1 i 2.		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Finansów.

Kwoty podane w tabeli ustala się przy zastosowaniu kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski po raz pierwszy w roku, w którym umowa ubezpieczenia OC została zawarta.

2.2. Ubezpieczenie księgowego

Księgowy, w przeszłości nazywany buchalterem, jest zawodem odpowiedzialnym za bieżące rejestrowanie zdarzeń gospodarczych mających znaczenie dla firmy i jej majątku. Do jego zadań należy prowadzenie dokumentacji, dokonywanie

rozliczeń i przeprowadzanie operacji o charakterze finansowym. Do obowiązków samodzielnego księgowego zaliczyć można (Artienwicz, 2014, s. 165-166):

- aktywny udział w sporządzaniu sprawozdań finansowych według określonych standardów (np. polska ustawa o rachunkowości, IFRS, US GAAP itp.),
- dekretowanie i księgowanie dokumentów,
- księgowanie i wyliczenia rezerw, wycen walutowych, podatku odroczonego, rozliczeń międzyokresowych kosztów itp.,
- prowadzenie ewidencji księgowych i uzgadnianie ich z kontami księgi głównej,
- przygotowywanie deklaracji podatkowych oraz sprawozdań i raportów na potrzeby wewnętrzne oraz dla instytucji zewnętrznych,
- współpraca z instytucjami zewnętrznymi (US, ZUS, GUS, NBP),
- przygotowywanie przelewów bankowych i księgowanie wyciągów bankowych,
- potwierdzanie i uzgadnianie sald z kontrahentami.

Zawód księgowego nie jest zawodem regulowanym od 2014 roku. Przed tą datą usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych wykonywać mogły jedynie osoby posiadające certyfikat księgowego Ministra Finansów lub świadectwo kwalifikacyjne Ministra Finansów oraz doradcy podatkowi i biegli rewidenci. Aktualnie, po deregulacjach, wykonywać ten zawód może każdy, kto posiada pełną zdolność do czynności prawnych i nie był skazany za określone przestępstwa (Huczko, 2022).

Obowiązek posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nałożony został na osoby usługowo prowadzące księgi rachunkowe. Tyczy się to więc przedsiębiorców oraz księgowych pracujących na etacie. W przypadku osób zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę, mogą oni sami wykupić ubezpieczenie lub może zrobić to za nich pracodawca (Infor, 2022, www.infor.pl [dostęp: 22.07.2022]).

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce w 2019 roku zawarło umowę z PZU S.A., dzięki której członkowie Stowarzyszenia prowadzący własne biura rachunkowe oraz księgowi pracujący na etacie mogą ubezpieczyć się od odpowiedzialności cywilnej zawodowej na preferencyjnych warunkach. Przy wyliczaniu składki za ubezpieczenie dla biur rachunkowych brane są pod uwagę takie czynniki jak:

- wysokość sumy gwarancyjnej,
- okres ubezpieczenia,
- rodzaj prowadzonej działalności zawodowej,
- wysokość obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia,
- zakres ubezpieczenia,
- indywidualna ocena ryzyka.

PZU S.A. oferuje cztery rodzaje ubezpieczeń dla biur rachunkowych. Dane rodzaje wraz z ich zakresem oraz wysokościami sum gwarancyjnych i odpowiadającymi im wysokościami składek przedstawione zostały w tabeli 3.

Tab. 3. Oferta ubezpieczenia OC PZU S.A. dla biur rachunkowych

Rodzaj ubezpieczenia	Zakres ubezpieczenia	Sumy gwarancyjne i odpowiadające im wysokości składki	
Ubezpieczenie OC obowiązkowe dla firm prowadzących księgi rachunkowe	Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody będące następstwem: 1) czynu niedozwolonego w granicach odpowiedzialności ustawowej lub 2) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. 3) szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa.	10 000 EUR	661,00 PLN
Ubezpieczenie OC nadwyżkowe (opcjonalne rozszerzenie OC obowiązkowego)	Ubezpieczenie nadwyżkowe tj. zwiększające limit odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń za szkody związane z księgami rachunkowymi	50.000 zł	481,00 PLN
		100.000 zł	674,00 PLN
		250.000 zł	1053,00 PLN
		500.000 zł	1473,00 PLN
		750.000 zł	1794,00 PLN
Ubezpieczenie OC - kadry, ZUS, płace (nieobjęte ubezpieczeniem obowiązkowym OC)	Ochrona działalności biura rachunkowego w obszarze usług kadrowo-płacowych (naliczanie wynagrodzenia pracowników, składek do ZUS, prowadzenie dokumentacji związanej ze stosunkiem do pracy itd.)	1.000.000 zł	2063,00 PLN
		20.000 zł	91,00 PLN
		50.000 zł	147,00 PLN
		100.000 zł	256,00 PLN
		200.000 zł	429,00 PLN
Ubezpieczenie OC - KPiR, ryczałt, PIT, VAT, JPK, itp. (nieobjęte ubezpieczeniem obowiązkowym OC)	Ochrona działalności biura rachunkowego w obszarze usługowego prowadzenia tzw. uproszczonych ewidencji (KPiR, ryczałt, VAT, PIT, JPK itd.).	500.000 zł	780,00 PLN
		1.000.000 zł	1301,00 PLN
		20.000 zł	91,00 PLN
		50.000 zł	147,00 PLN
		100.000 zł	256,00 PLN
		200.000 zł	429,00 PLN
		500.000 zł	780,00 PLN
		1.000.000 zł	1301,00 PLN
		1.000.000 zł	1301,00 PLN

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ocbiurarachunkowego.pl [dostęp: 22.07.2022]

Przedstawione w tabeli wysokości składek wyliczone zostały dla osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, która nie posiadała dotąd ubezpieczenia obowiązkowego w PZU S.A. oraz osiągnęła obrót w poprzednim roku obrachunkowym w wysokości 0 - 1 000 000 zł.

Ubezpieczenie dla księgowego pracującego na etacie oferowane przez PZU S.A. wykupić można już za 410 zł przy najniższej sumie gwarancyjnej wynoszącej 30 000 zł. Najwyższą sumę gwarancyjną, w wysokości 500 000 zł ubezpieczyciel oferuje za kwotę 2820 zł.

Inne Towarzystwa Ubezpieczeniowe również oferują ubezpieczenia dla księgowych. Najważniejsze informacje o ubezpieczeniu księgowego na etacie w firmie UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń S.A prezentuje tabela 4.

Tab. 4. Ubezpieczenie księgowego na etacie w UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń S.A

OC księgowego obejmuje:	UNIQA TU S.A. zobowiązuje się do:	Wysokość sumy gwarancyjnej i odpowiadająca jej wysokość składki za ubezpieczenie:	
<ul style="list-style-type: none"> • ubezpieczenie czynności księgowych, • obsługę kadr i płac, • prowadzenie ksiąg podatkowych i innych ewidencji dla celów podatkowych, • ochronę prawną, związaną z kosztami sporów sądowych, • zwrot kar administracyjnych, sądowych lub innych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbadania zasadności wysuwanych przeciwko Ubezpieczonemu roszczeń. • Zapewnienia Ubezpieczonemu wszelkiej niezbędnej pomocy prawnej w przypadku niezasadności roszczeń, a także związanej z zaspokojeniem roszczeń zasadnych. • Wypłaty odszkodowania, które Ubezpieczony zobowiązany jest zapłacić osobie poszkodowanej na podstawie uznania dokonanego lub zaakceptowanego przez Towarzystwo, zawartej lub zaakceptowanej przez nią ugody albo prawomocnego orzeczenia sądu. • Zapłacenia Kosztów Pomocy Prawnej. • Zwrotu kosztów wynikłych z zastosowania przez Ubezpieczonego po zajściu Wypadku Ubezpieczeniowego środków w celu zmniejszenia rozmiarów objętej ubezpieczeniem szkody, jeżeli były one celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. • Interwencja uboczna – w przypadku sporu sądowego pomiędzy Ubezpieczonym a poszkodowanym Towarzystwo może przystąpić do Ubezpieczonego jako interwenient uboczny. Ubezpieczony otrzymuje wsparcie także w przypadku wątpliwości, czy ubezpieczenie obejmuje powstałą szkodę. • Zabezpieczenie sądowe. 	50000zł	600zł
		75000zł	770zł
		80000zł	800zł
		100000zł	950zł
		120000zł	1100zł
		150000zł	1250zł
		180000zł	1400zł
		200000zł	1600zł
		250000zł	1900zł
		300000zł	2100zł
400000zł	2800zł		
500000zł	3700zł		

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.uniqa.pl [dostęp: 22.07.2022]

Podane w tabeli 4. wysokości składek dotyczą ubezpieczenia dla osoby nieposiadającej certyfikatu księgowego, biegłego rewidenta lub doradcy podatkowego oraz nieposiadającej wcześniejszego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawodowej. Dane opłaty dotyczą jednorazowej płatności składki, w przypadku płatności ratalnej wysokość składki wzrośnie.

2.3. Ubezpieczenie doradcy podatkowego

Doradca podatkowy to zawód zaufania publicznego łączący w sobie zawód prawnika oraz finansisty. By zostać doradcą podatkowym należy posiadać wykształcenie wyższe kierunkowe oraz zdać stosowny egzamin zawodowy. Kandydat na doradcę musi także odbyć sześciomiesięczną praktykę zawodową w Polsce. Adwokaci i radcowie prawni również mogą wykonywać ten zawód. By uzyskać tytuł doradcy podatkowego należy spełnić powyższe warunki oraz uzyskać wpis na listę doradców podatkowych prowadzoną przez Krajową Radę Doradców Podatkowych (Jędrzejczyk, Weremczuk, 2009, s. 116-117).

Głównym zadaniem doradcy podatkowego jest doradztwo w sprawach związanych z prawem podatkowym. Do czynności zawodowych doradcy można zaliczyć (Ambrożej, 2016, s. 30):

- Doradztwo w zakresie prawa podatkowego,
- Obliczanie podatków,
- Sporządzanie deklaracji podatkowych w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów,
- prowadzenie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, ksiąg rachunkowych, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych,
- Reprezentowanie klientów przez organami podatkowymi i sądami administracyjnymi,
- Sprawdzanie rozliczeń finansowych,
- Wydawanie opinii oraz wyjaśnień dotyczących zagadnień prawa podatkowego podatnikom, płatnikom oraz inkasentom na ich zlecenie albo rzecz.

Obowiązek posiadania ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody związane z wykonywanymi czynnościami doradztwa podatkowego wymienionymi wyżej ciąży na:

1. doradcach podatkowych wykonujących zawód:
  - we własnym imieniu i na własny rachunek
  - w formie spółek niemających osobowości prawnej.
2. podmiotach zatrudniających doradców podatkowych, tj. podmiotach, z którymi doradcy podatkowi wykonujący zawód pozostają w stosunku pracy.

Krajowa Izba Doradców Podatkowych (KIDP) wynegocjowała Umowę Generalną ubezpieczenia OC, z której skorzystać może każdy doradca podatkowy oraz osoby prawne spełniające określone warunki zawarte w umowie. Umowa Generalna zapewnia wyższą minimalną sumę gwarancyjną, która wynosi 60000 zł

zamiast minimalnej sumy wymaganej Rozporządzeniem, wynoszącej 10000 euro (Ubezpieczenia OC, <https://kidp.pl> [dostęp 21.07.2022]). Przedmiotem obowiązkowego ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna za szkody wynikające z działania lub zaniechania ubezpieczonego w związku z wykonywaniem czynności doradcy podatkowego określonych w art. 2 ust. 1 Ustawy, w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej oraz usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Ubezpieczenie dodatkowe oraz nadwyżkowe stosowane są do zdarzeń analogicznych do ubezpieczenia podstawowego. W tabeli 5. zawarte zostały informacje dotyczące umów dodatkowej i nadwyżkowej ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej doradcy podatkowego.

Tab. 5. Ubezpieczenie dodatkowe i nadwyżkowe OC doradcy podatkowego

Ubezpieczenie dodatkowe	Ubezpieczenie nadwyżkowe
Polega wyłącznie na podwyższeniu łącznej sumy gwarancyjnej dla zakresu czynności zdefiniowanych dla Ubezpieczenia Podstawowego i na warunkach określonych w Rozdziale V Umowy.	Polega na wyborze dodatkowej sumy gwarancyjnej stanowiącej nadwyżkę nad sumę gwarancyjną określoną w Ubezpieczeniu Podstawowym. Suma gwarancyjna w Ubezpieczeniu Nadwyżkowym jest zastrzeżona na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia. Łączna wysokość świadczeń Ubezpieczycieli z tytułu wszystkich zdarzeń ubezpieczeniowych jakie wystąpiły w danym okresie ubezpieczenia nie może przekroczyć ustalonej w polisie sumy gwarancyjnej na wszystkie zdarzenia
Łączna suma gwarancyjna dla Ubezpieczenia Podstawowego i Ubezpieczenia Dodatkowego w odniesieniu do jednego zdarzenia wynosi: <ul style="list-style-type: none"> • 100.000,- zł (sto tysięcy złotych), • 125.000,- zł (sto dwadzieścia pięć tysięcy złotych), • 150.000,- zł (sto pięćdziesiąt tysięcy złotych), • 200.000,- zł (dwieście tysięcy złotych). 	Łączna suma gwarancyjna dla Ubezpieczenia Podstawowego i Ubezpieczenia Nadwyżkowego wynosi: <ul style="list-style-type: none"> • 100.000,- zł (sto tysięcy złotych), • 125.000,- zł (sto dwadzieścia pięć tysięcy złotych), • 150.000,- zł (sto pięćdziesiąt tysięcy złotych), • 200.000,- zł (dwieście tysięcy złotych), • 300.000,- zł (trzysta tysięcy złotych), • 400.000,- zł (czteryście tysięcy złotych), • 500.000,- zł (pięćset tysięcy złotych).
Do Ubezpieczenia Dodatkowego, z wyjątkiem postanowienia o wysokości sumy gwarancyjnej, stosuje się warunki Ubezpieczenia Podstawowego określone w Rozporządzeniu i Umowie.	Do Ubezpieczenia Nadwyżkowego, z wyjątkiem postanowień o sumie gwarancyjnej, stosuje się warunki Ubezpieczenia Podstawowego określone w Rozporządzeniu i Umowie. Jeżeli zawarto Ubezpieczenie Nadwyżkowe nie jest możliwe korzystanie z ochrony ubezpieczeniowej w tym samym okresie ubezpieczenia na podstawie Ubezpieczenia Dodatkowego

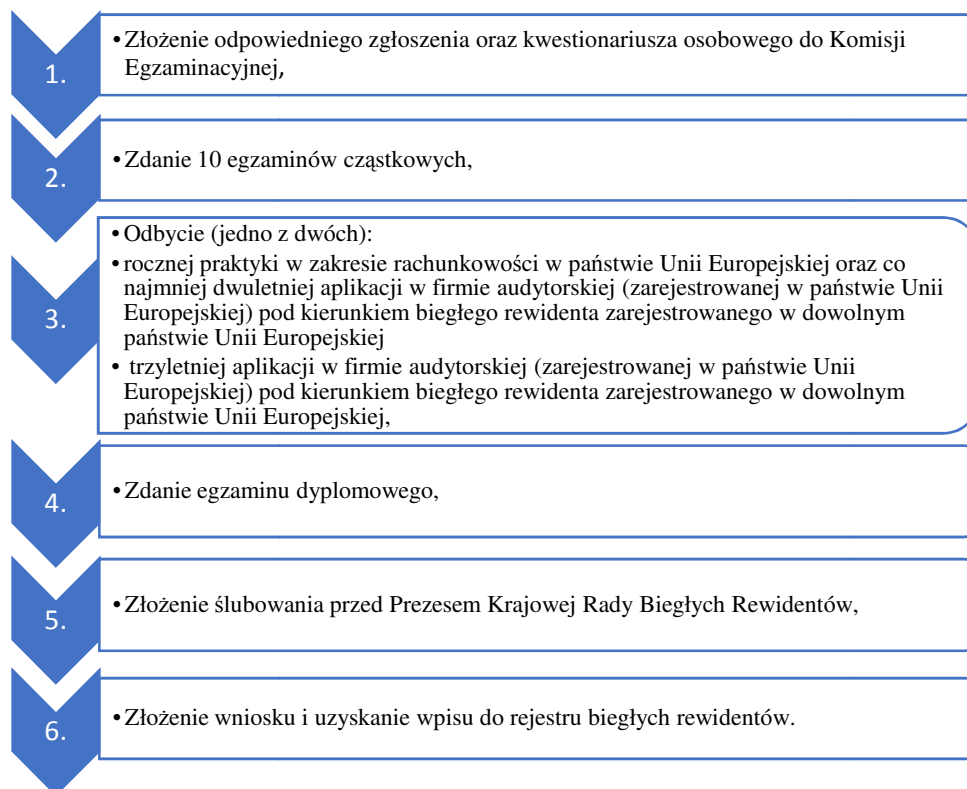
Zródło: opracowanie własne na podstawie Umowy Generalnej, <https://opolskiepodatki.pl/documents/18Swxi5.pdf>

Doradca podatkowy ma możliwość wykupić także uzupełniające i opcjonalne ubezpieczenie. Ubezpieczenie opcjonalne może to być ubezpieczenie odpowiedzialności karno-skarbowej, ubezpieczenie OC z tytułu prowadzenia biura

oraz ubezpieczenie Kar Pieniężnych. Ubezpieczenie uzupełniające zaś dotyczyć będzie zakresu czynności w dziedzinie innej niż podatkowe zobowiązania publiczne. Do zadań tych zaliczyć można m.in. działalność naukowo-dydaktyczną, szkoleniową i wydawniczą w zakresie doradztwa podatkowego (Jędrzejczyk, Weremczuk, 2009, s.121)

2.4. Ubezpieczenie biegłego rewidenta

Biegły rewident to chroniony prawem i regulowany ustawowo zawód zaufania publicznego. Kandydaci na biegłego rewidenta muszą przejść proces kwalifikacyjny składający się z 6 kroków, które przedstawione zostały na rysunku 2. Koszt przystąpienia do postępowania kwalifikacyjnego to 800 zł.

Rys. 2. Proces kwalifikacyjny kandydatów na biegłego rewidenta

Źródło: opracowanie własne na podstawie

https://www.pibr.org.pl/static/items/publishing/Przewodnik_po_zawodzie_PIBR.pdf

[dostęp: 22.07.2022]

Egzaminy cząstkowe, które kandydaci na biegłych rewidentów muszą zdać, dotyczą wiedzy z takich dziedzin jak:

- rachunkowość finansowa i zarządcza,
- ekonomia i finanse,
- zarządzanie ryzykiem i kontrola wewnętrzna,
- prawo gospodarcze, cywilne i podatkowe,
- rewizja finansowa,
- etyka i niezależność biegłego.

W ściśle określonych przypadkach istnieje możliwość zwolnienia kandydata z przystępowania do niektórych egzaminów cząstkowych oraz odbywania praktyk i aplikacji. W przypadku egzaminów, kandydat, który uzyskał zaliczenie w tym zakresie z egzaminów uniwersyteckich lub równorzędnych może zostać zwolniony z egzaminu cząstkowego. Warunkiem jest posiadanie zaliczenia egzaminu w formie pisemnej oraz uzyskanie go nie więcej niż trzy lata przed przystąpieniem do postępowania kwalifikacyjnego. W przypadku praktyk i aplikacji zwolnione z nich mogą zostać osoby posiadające co najmniej 15 letnie doświadczenie w zakresie rachunkowości, prawa, finansów i rewizji finansowej. Osoby te muszą posiadać umiejętności wymagane od biegłych rewidentów. W tabeli 6. Przedstawiono czynności, które może wykonywać biegły rewident (Polska Izba Biegłych Rewidentów [dostęp: 22.07.2022]).

Tab. 6. Czynności biegłego rewidenta

Czynności zastrzeżone dla biegłych rewidentów	Czynności niezastrzeżone dla biegłych rewidentów
<ol style="list-style-type: none"> 1. badanie rachunkowości oraz działalności spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, 2. badanie dokonywane przy zakładaniu spółki akcyjnej i podwyższeniu kapitału zakładowego, 3. badanie sprawozdania założycieli spółki komandytowo-akcyjnej, 4. badanie planu przekształcenia spółki, 5. badanie informacji finansowych partii politycznych o otrzymanych subwencjach oraz o poniesionych z subwencji wydatkach, 6. badanie sprawozdań wyborczych, 7. audyty projektów i programów unijnych w zakresie, w jakim są one zastrzeżone wyłącznie dla osób posiadających kwalifikacje biegłego rewidenta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych i podatkowych, 2. doradztwo podatkowe, 3. prowadzenie postępowania upadłościowego lub likwidacyjnego, 4. szkolenia z zakresu rachunkowości, podatków itp., 5. wykonywanie ekspertyz lub opinii ekonomicznofinansowych, 6. doradztwo w zakresie raportowania niefinansowego (CSR), 7. świadczenie usług doradztwa wymagających posiadania wiedzy z dziedziny rachunkowości lub rewizji finansowej, np. <ul style="list-style-type: none"> • doradztwo w zakresie organizacji i informacji rachunkowości, w tym wsparcie we wdrażaniu systemów ewidencji księgowej lub przy przejściu na MSSF, • audyt śledczy, • przegląd due dilligence • wycenę poszczególnych aktywów i całych przedsięwzięć bądź weryfikację wycen innych ekspertów, • obsługę transakcji gospodarczych: połączenia, podział i przekształcenia spółek, restrukturyzacje, • wsparcie w procesie sporządzania prospektów emisyjnych, • zarządzanie ryzykiem, w tym budowanie lub badanie systemu controllingu (systemu kontroli wewnętrznej), • pomoc w przygotowaniu wniosku kredytowego oraz innych wniosków o dofinansowanie, • pomoc w sprawozdawczości na potrzeby NBP czy GUS, • pomoc przy projektowaniu i organizacji systemu budżetowania.

Źródło: Polska Izba Biegłych Rewidentów, https://www.pibr.org.pl/static/items/publishing/Przewodnik_po_zawodzie_PIBR.pdf, [dostęp: 22.07.2022].

Jako iż zawód biegłego rewidenta to zawód prestiżowy i odpowiedzialny, podmioty go wykonujące objęte zostały obowiązkiem posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawodowej. Krajowa Izba Biegłych Rewidentów zawarła umowę generalną z HDI Asekuracja Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. oferując tym samym podmiotom uprawnionym do przeprowadzania badania sprawozdań finansowych zawarcie umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone z związku z prowadzeniem działalności przez owe podmioty. Umowa generalna kierowana jest do podmiotów, których obrót w roku obrachunkowym poprzedzającym rok złożenia wniosku o ubezpieczenie nie przekroczył 2 mln zł.

W przypadku ubezpieczenia obowiązkowego, odnosi się ono do szkód powstałych w wyniku działania lub zaniechania Ubezpieczonego lub osoby, za którą ponosi odpowiedzialność, w zakresie czynności związanych z prowadzoną działalnością zawodową. W przypadku złożenia przez podmiot uprawniony do przeprowadzania sprawozdania finansowego oświadczenia o nieprzeprowadzaniu w ujętym

we wniosku okresie czynności rewizji finansowej, podmiot ten zobowiązany jest do zapłaty składki ubezpieczeniowej w wysokości 500 zł.

Ubezpieczenie nadwyżkowe, polegające na wyborze dodatkowej sumy gwarancyjnej stanowiącej nadwyżkę nad sumę gwarancyjną określoną w ubezpieczeniu podstawowym, dzieli się w zależności od przedmiotu działalności, oferując tym samym różne łączne sumy gwarancyjne dla ubezpieczenia podstawowego i nadwyżkowego. Sumy te obrazuje Tabela 7.

Tab. 7. Sumy gwarancyjne dla ubezpieczenia podstawowego i nadwyżkowego w zależności od przedmiotu działalności

Przedmiot działalności	Suma gwarancyjna dla ubezpieczenia podstawowego i nadwyżkowego	
czynności rewizji finansowej	3 000 000 zł	
usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych i podatkowych		
doradztwo podatkowe		
prowadzenie postępowania upadłościowego lub likwidacyjnego		
wykonywanie ekspertyz lub sporządzanie opinii ekonomiczno-finansowych		100 000 zł
		200 000 zł
świadczenie usług atestacyjnych, doradztwa lub zarządzania, wymagających posiadania wiedzy z dziedziny rachunkowości lub rewizji finansowej		300 000 zł
		400 000 zł
	500 000 zł	
świadczenie usług przewidzianych standardami rewizji finansowej, a także innych usług zastrzeżonych w odrębnych przepisach do wykonywania przez biegłych rewidentów		
działalność wydawnicza lub szkoleniowa w zakresie rachunkowości, rewizji finansowej i podatków	20 000 zł	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Umowy generalnej,

<https://www.pibr.org.pl/assets/file/3714,Umowa%20Generalna.pdf> [dostęp: 23.07.2022]

Ubezpieczenie uzupełniające obejmuje ochroną odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego podmiotu za szkody powstałe w zarządzaniu płacami. Do czynności administrowania płacami oraz doradztwa kadrowego zaliczyć można zadania przedstawione na Rysunku 3. W umowie generalnej suma gwarancyjna w tym wariancie ubezpieczenia na jedno i wszystkie zdarzenia może wynosić 100 000 – 500 000 zł.

Rys. 3. Podział czynności zawodowych związanych z doradztwem kadrowym i administrowaniem płacami

Źródło: opracowanie własne na podstawie Umowy generalnej,

<https://www.pibr.org.pl/assets/file/3714,Umowa%20Generalna.pdf> [dostęp: 23.07.2022].

Ubezpieczenie odpowiedzialności karno-skarbowej dostępne jest wyłącznie dla biegłych rewidentów będących osobami fizycznymi. Ubezpieczenie to obejmuje koszty, które powstały w wyniku postępowania karno-skarbowego lub karnego, w przypadku sprawy o przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów. Ubezpieczyciel zobowiązuje się w umowie do zwrotu kosztów ekspertyz, kosztów sądowych, grzywnien oraz wynagrodzenia prawnika, jeśli koszty te powstały w wyniku postępowania wyżej wspomnianego. Suma ubezpieczenia z tytułu wszystkich wypadków ubezpieczeniowych występujących w ciągu trwania umowy wynosi 200 000 zł. Składka za dane ubezpieczenie w umowie generalnej wynosi 500 zł.

PODSUMOWANIE

Wprowadzane przez rząd nowe programy oraz przepisy podatkowo-składkowe budzą niepokój wśród podmiotów zajmujących się zawodowo finansami. Zmieniająca się interpretacja przepisów oraz nieprzewidywalność decyzji administracyjnych narażają księgowych na popełnianie licznych, nieumyślnych błędów w czynnościach zawodowych. Odpowiedzialność za takie błędy ponosi podatnik, który w drodze postępowania cywilnego może rościć od księgowego odszkodowanie. W takich przypadkach przydatne jest posiadanie ubezpieczenia nie tylko obowiązkowego, lecz także rozszerzonego o dodatkowe zdarzenia oraz czynności. Niniejszy artykuł przybliży czytelnikowi istotę zawodów księgowego, doradcy podatkowego i biegłego rewidenta, a także produktów ubezpieczeniowych przeznaczonych dla nich.

BIBLIOGRAFIA

1. Ambrożej E. A., *Doradztwo podatkowe jako instrument ochrony praw podatnika w Polsce*, Uniwersytet w Białymstoku Wydział Prawa Katedra Finansów Publicznych i Prawa Finansowego.
2. Artienwicz N., 2014. *Analiza zakresu proaktywności dla poszczególnych stopni kariery zawodowej księgowego*, Zarządzanie i Finanse, Uniwersytet Gdański, vol. 12, no. 2.
3. Bożek D. R. 2013. *Obowiązkowe zawodowe ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej*, Copernican Journal of Finance & Accounting, volume 2, No 1, September.
4. Huczko P., 2022, *Minister Finansów chce uregulowania zawodu księgowego. Czy wrócą certyfikaty księgowe?*, <https://www.infor.pl/> [dostęp: 22.07.2022]
5. Infor.pl, www.infor.pl [dostęp: 22.07.2022].
6. Jędrzejczyk I., Weremczuk A., *Ryzyko zawodowe doradcy podatkowego a ochrona ubezpieczeniowa przed skutkami tego ryzyka*, Wiadomości Ubezpieczeniowe 2/2009.
7. Krajowa Izba Doradców Podatkowych, <https://kidp.pl>.
8. Łazowski J., 1934, *Wstęp do nauki o ubezpieczeniach*, Warszawa: Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.
9. OC Biura Rachunkowego PZU, www.ocbiurarachunkowego.pl [dostęp: 22.07.2022].
10. Orlicki M. 2011. *Ubezpieczenia obowiązkowe*. Warszawa: Wolters Kluwer business.
11. Polska Izba Biegłych Rewidentów, *Biegły rewident zawód z perspektywą*, https://www.pibr.org.pl/static/items/publishing/Przewodnik_po_zawodzie_PI_BR.pdf.
12. Ronka-Chmielowiec W., *Ubezpieczenia*, Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck.

13. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów wykonujących doradztwo podatkowe (Dz.U. 2003 nr 211 poz. 2065).
14. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 6 listopada 2014 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców wykonujących działalność z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (Dz.U.2014.1616).
15. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej firmy audytorskiej (Dz.U. 2017 poz. 2074).
16. Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, www.skwp.pl [dostęp: 22.07.2022].
17. UNIQA, www.uniqa.pl [dostęp: 22.07.2022].

CIVIL LIABILITY INSURANCE FOR ACCOUNTING PROFESSIONS IN POLAND

Abstract

In chapter 1. of the article, discussed are concepts of risk and insurance, and presented the genesis of compulsory civil liability insurance. Chapter 2., however, is dedicated to insurance of an accounting professions. In the subsection 1. described are the legal regulations of compulsory professional civil liability insurance of entities providing accounting services, tax advisors and statutory auditors. It was also listed the extent of damage that is not covered by compulsory insurance, as well as minimum guaranteed sums of insurance. Subsections 2-4 are meant to describe professions of accountants, tax advisors and statutory auditors. There are specified activities, entities employed in particular professions can perform, and the requirements to be met in order to obtain relevant professional qualifications. Compulsory insurance contracts, as well as insurance surplus were also discussed, along with additional insurance contracts.

Keywords: accountant, statutory auditor, tax advisor, liability insurance.